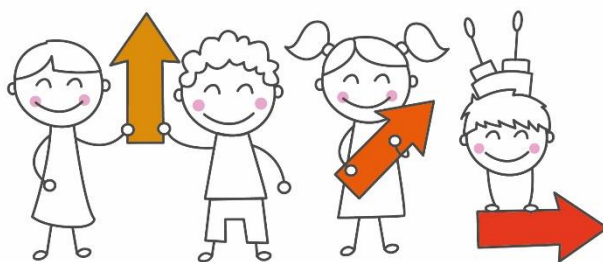

Protocol Meldcode

BASISSCHOOL **DE WEGWIJZER**

samen • groeien • geluk

Mijnzetellaan 4

6412 EN Heerlen

Inleiding

Sinds 1 juli 2013 zijn professionals verplicht de meldcode te gebruiken bij vermoedens van geweld in huiselijke kring. In het kader van kwaliteitszorg, wordt de plicht opgelegd om een meldcode te hanteren voor huiselijk geweld en kindermishandeling, daaronder ook begrepen seksueel geweld, vrouwelijke genitale verminking (ook wel meisjesbesnijdenis genoemd) en eengerelateerd geweld.

De verplichting geldt voor organisaties en zelfstandige medewerkers in de gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdzorg, justitie en politie.

Deze meldcode is gebaseerd op het basismodel meldcode: Stappenplan voor het handelen bij signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling van het ministerie van VWS.

Vanaf januari 2019 moeten organisaties met de verbeterde Meldcode en het afwegingskader werken. De verbeterde Meldcode is tot stand gekomen om situaties van onveiligheid beter en eerder in beeld te krijgen. In de Meldcode is in stap 4 en 5 een afwegingskader opgenomen.

Het afwegingskader bestaat uit 5 vragen. Om duidelijkheid te krijgen of een onveilige situatie al eerder is gesignaleerd en om deze signalen te kunnen combineren, is er bij Veilig Thuis een radarfunctie toegevoegd. In de verbeterde Meldcode is er ook participatie van kinderen opgenomen. Het gaat hierbij om 9 actiepunten en bij stap 3 is het gesprek met het kind toegevoegd.

Inhoudsopgave

❖ Inleiding	Blz. 2
❖ Inhoudsopgave	Blz. 3
❖ Korte uitleg Meldcode	Blz. 4
❖ Beleid protocol	Blz. 5
❖ Overzicht wettelijke stappen	Blz. 7
❖ Stappenplan WW	Blz. 8
❖ Uitwerking stappen	Blz. 11
❖ Verantwoordelijkheden Bs de WW	Blz. 21
❖ Contact ketenpartners	Blz. 23
❖ Borging	Blz. 25
❖ Bijlage(n)	Blz. 26

-

Korte uitleg Meldcode

De Meldcode is gebaseerd op drie pijlers: *Meldnormen*, *Situaties van Onveiligheid* en de *Afwegingsvragen*.

- **Meldnormen**: in welke situaties moeten beroepskrachten melden? Beroepskrachten moeten een melding doen bij Veilig Thuis in de volgende situaties:

In **alle** gevallen van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid en disclosure. In alle **andere** gevallen waarin de beroepskracht meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Wanneer een beroepskracht die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

- **Situaties van onveiligheid**

In het afwegingskader zijn er situaties vastgelegd waarin de beroepskracht *altijd* moet melden bij Veilig Thuis. Dit zijn situaties waarbij er sprake is van:

- Acute onveiligheid
- Structurele onveiligheid
- Disclosure (d.w.z. kind/volwassene geeft zelf aan slachtoffer te zijn van mishandeling /verwaarlozing)

- **Acute onveiligheid**

Een zorgvrager die in direct fysiek gevaar is, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig. Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen of juist nalaten van toedienen van medicijnen.

- **Structurele onveiligheid**

Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of geweld. Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst.

- **Disclosure**

Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen bij huiselijk geweld of kindermishandeling of zich uiten bij een beroepskracht zonder hulp te vragen. Deze slachtoffers dienen ook bij Veilig Thuis gemeld te worden. Dit noemen we *disclosure* oftewel: onthulling. Wanneer een kind of volwassene uit zichzelf praat over mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. De drie meldnormen zijn te vertalen in vijf afwegingsvragen die u in stap 4 stelt.

Beleid Protocol

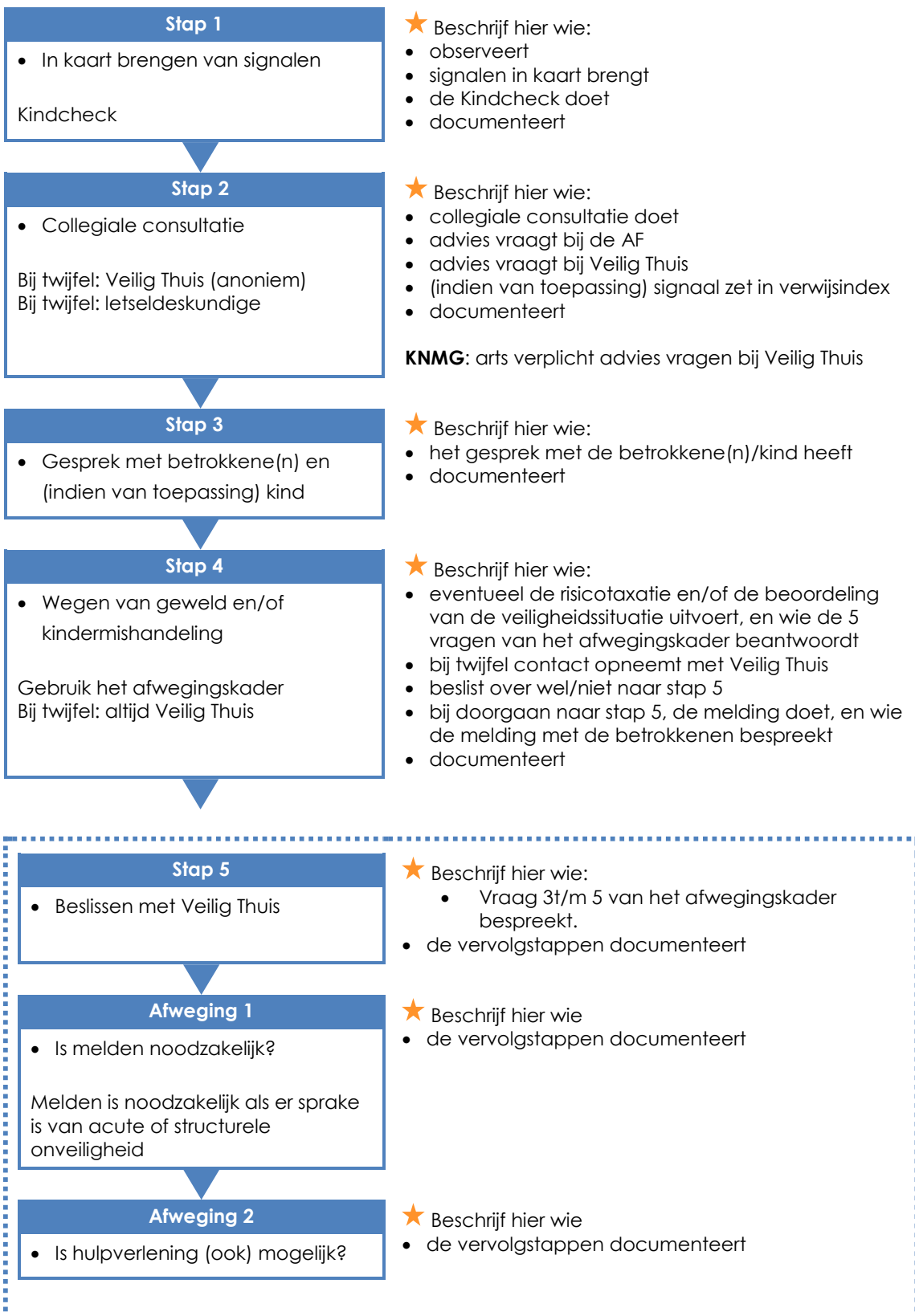
Het bevoegd gezag van
Basisschool de Wegwijzer

Overwegende:

- dat **Basisschool de Wegwijzer** verantwoordelijk is voor een goede kwaliteit van de dienstverlening aan zijn leerlingen en dat deze verantwoordelijkheid zeker ook aan de orde is in geval van dienstverlening aan leerlingen die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat van de medewerkers die werkzaam zijn bij **Basisschool de Wegwijzer** op basis van deze verantwoordelijkheid wordt verwacht dat zij in alle contacten met leerlingen en ouders/verzorgers attent zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling en dat zij effectief reageren op deze signalen;
- dat **Basisschool de Wegwijzer**, een meldcode wenst vast te stellen zodat de medewerkers die binnen **Basisschool de Wegwijzer** werkzaam zijn, weten welke stappen van hen worden verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat **Basisschool de Wegwijzer** in deze code ook vastlegt op welke wijze zij de medewerkers bij deze stappen ondersteunt;
- dat onder *huiselijk geweld* wordt verstaan: (dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen ouderenmishandeling, eengerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking. Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex)partners, gezinsleden, familieleden en huisgenoten;
- dat onder *kindermishandeling* wordt verstaan: iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend, of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel, daaronder ook begrepen eengerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking;
- dat onder *medewerker* in deze code wordt verstaan: de medewerker die voor **Basisschool de Wegwijzer** werkzaam is en die in dit verband aan leerlingen van de basisschool zorg, begeleiding, of een andere wijze van ondersteuning biedt; Hierbij hoort ook de O.V. -> vrijwillige ondersteuning.
- dat onder *leerling* in deze code wordt verstaan: de leerling aan wie de medewerker zijn professionele diensten verleent;
In aanmerking nemende

- de Wet op de Meldcode;
 - de Wet maatschappelijke ondersteuning;
 - de Wet op de jeugdzorg;
 - de Wet bescherming persoonsgegevens;
 - de Wet op het primair onderwijs;
 - het privacyreglement van **Basisschool de Wegwijzer**
- Stelt de volgende Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling vast.

Overzicht wettelijk verplichte stappen

Stappen Meldcode B.s de Wegwijzer.

Stap 1 : <u>In kaart brengen signalen</u>	<ul style="list-style-type: none">- Wie: De leerkracht registreert in Eduscope signalen.- Documentatie: feiten in Eduscope onder meldcode.- Ib wordt geïnformeerd.
Stap 2: <u>Collegiale consultatie</u>	<ul style="list-style-type: none">- Wie: Leerkracht vraagt advies bij AF/IB.- Leerkracht heeft overleg met AF.- AF/IB heeft contact met Veilig Thuis.(bij twijfel altijd advies Veilig thuis)- Indien nodig signaal in VIP: IB.- Documentatie : Feiten in Eduscope.
Stap 3: <u>Gesprek met betrokkenen en (indien nodig) kind</u>	<ul style="list-style-type: none">- Wie: Leerkracht/ AF/ IB heeft gesprek met kind/betrokkenen en indien mogelijk met kind.- Documentatie: Feiten in Eduscope.
Stap 4: <u>Wegen van het geweld. Gebruik het afwegingskader (zie hieronder)</u>	<ul style="list-style-type: none">- Wie: Leerkracht/AF/IB Beoordelen risicotaxatie.- AF/IB heeft contact met veilig thuis- Beslissing wel/niet melden: AF in overleg met directie. Overgang naar stap 5.

Vijf afwegingsvragen

	1	<p><i>Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de Meldcode een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?</i></p> <p>Nee: Afsluiten en vastleggen in dossier.</p> <p>Ja: Ga verder met afweging 2.</p>
Meldnorm 1	2	<p><i>Schat ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de Meldcode in dat er sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid?</i></p> <p>Nee: Ga verder met afweging 3.</p> <p>Ja: Melden bij Veilig Thuis. De afwegingen 3 tot en met 5 worden samen met Veilig Thuis doorlopen.</p>
Meldnormen 2 en 3	3	<p><i>Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i></p> <p>Nee: Melden bij Veilig Thuis.</p> <p>Ja: Ga verder met afweging 4.</p>
	4	<p><i>Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i></p> <p>Nee: Melden bij Veilig Thuis.</p> <p>Ja: Hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging 5.</p>
	5	<p><i>Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en/of het welzijn (herstel) van alle betrokkenen? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i></p> <p>Nee: (Opnieuw) melden bij Veilig Thuis.</p> <p>Ja: Hulp opstarten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners.</p>

<p>Stap 5: <u>Beslissen met Veilig thuis</u></p> <p>Afweging 1: Melden noodzakelijk</p> <p>Afweging 2: Is hulpverlening (ook) mogelijk?</p>	<ul style="list-style-type: none">- Wie meldt bij VT: AF/IB- Wie bespreekt de melding met de betrokkenen: IB/Directie.- Documentatie: IB in Eduscope.
--	---

Uitwerking stappenplan

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Wie: Leerkracht eventueel samen met de intern begeleider/AF

Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten in kaart en leg deze vast.

Leg ook de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen.

Bij vroegsignalering worden signalen gezien die duiden op een zorgelijke of mogelijk bedreigde ontwikkeling. Zelden zullen deze signalen direct duidelijkheid geven over de oorzaak zoals huiselijk geweld of kindermishandeling. Het is daarom verstandig uit te gaan van de signalen die u als leerkracht of andere betrokkene bij de leerling of in de interactie tussen ouder en leerling waarneemt. In de signalenlijst uit de handleiding vindt u een overzicht van de signalen.

Maak bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling gebruik van het signaleringsinstrument van uw organisatie of van de signaleringslijst Huiselijk geweld en kindermishandeling uit de bijbehorende handleiding.

In deze fase observeert u de leerling in de klas en eventueel daarbuiten (bijvoorbeeld tijdens een buitenspeelmoment), waardoor u de signalen in kaart kunt brengen.

Het is gebruikelijk om in gesprek te gaan met de ouder tijdens haal- en brengmomenten. Tijdens het uitwisselen over de activiteiten van de dag, de leerling en de feitelijkheden die u opvallen, krijgt u een beeld waardoor u ook met informatie van de ouder de situatie in kaart kunt brengen.

Daarnaast observeert u de ouder en het kind tijdens overige contactmomenten. U verzamelt alle signalen waardoor u duidelijker krijgt of er zorgen zijn en welke zorgen dit zijn. Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen hoort u schriftelijk vast te leggen. Hierdoor kunt u later bij de inspectie verantwoording afleggen indien dit wordt gevraagd. U kunt dit vastleggen in het leerlingendossier, welke in een gesloten kast (met slot) of digitaal (met wachtwoord) wordt bewaard. Dit vanwege de privacy gevoelige gegevens die u verzamelt.

Leg in de eduscope de volgende gegevens vast:

- Vermeld altijd datum, plaats, situatie en overige aanwezigen.
- Signalen die duidelijk maken welke zorgen u ziet, hoort of ruikt.
- Signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten.
- Contacten over deze signalen.
- Stappen die worden gezet.
- Besluiten die worden genomen.
- Vervolgaantekeningen over het verloop.

Beschrijf uw signalen zo feitelijk mogelijk:

- Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht.
- Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd.
- Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een bevoegde medewerker. Betreffen de signalen huiselijk geweld of kindermishandeling gepleegd door een medewerker, meld de signalen dan bij de leidinggevende of de directie, conform

de Wet Preventie en bestrijding van seksueel geweld en seksuele intimidatie in het onderwijs, artikel 4 Verplichting tot overleg en aangifte inzake zedenmisdrijven (meld- en aangifteplicht). In dat geval is dit stappenplan niet van toepassing.

Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van Veilig Thuis of een deskundige op het terrein van letselduiding.

Wie: Leerkracht/AF/IB IB = AF

Overweeg registratie in de VIP = Vroeg signaleren Parkstad. Bespreek de signalen met een deskundige collega. Vraag zo nodig ook advies aan Veilig Thuis of een deskundige op het terrein van letselduiding.

Voor het basisonderwijs in Parkstad is de afspraak gemaakt dat, iedere casus die wordt ingebracht in een multidisciplinair overleg (Ronde tafel, knooppunt zorg of iets dergelijks), door degene die de casus inbrengt, voorafgaand aan het overleg, geregistreerd wordt in het VIP= Verwijsindex Parkstad. Dit zal standaard gevraagd worden door de voorzitter van het overleg. In het knooppunt zorg is daarnaast de afspraak gemaakt dat een kind éénmalig ook consultatief kan worden besproken zonder registratie in de VIP (Parkstad).

Consultatie is - afhankelijk van de interne afspraken van de organisatie - mogelijk met de volgende collega's: de intern begeleider, de directie, de aandachtsfunctionaris (AF) kindermishandeling, een collega uit dezelfde klas en/of de jeugdverpleegkundige of jeugdarts. Zo komt het knooppunt overleg 7 keer per jaar bij elkaar om leerlingen "open" te bespreken. Hierin is de intern begeleider vertegenwoordigd, tevens ook voorzitter, jeugdarts, jeugdconsulent en de ouders. Ook eventuele andere externe deskundigen.

Om de leerling 'open' (niet anoniem) te bespreken in het knooppunt overleg en met andere externe deskundigen is toestemming van de ouder vereist. Indien u in het contact transparant en integer bent, is de kans groot dat over deze zaken een open gesprek mogelijk is. In de meeste gevallen wordt toestemming door de ouder gegeven. Gespreksvaardigheid om in gesprek te gaan over zorgen en het vragen om toestemming van de ouder is een specifieke deskundigheid en kan door middel van scholing worden aangeleerd. Ook kunt u advies krijgen van Veilig Thuis of het knooppunt zorg over op welke wijze in gesprek kan worden gegaan met de ouder.

Indien de ouder weigert is dit een zorgelijk signaal en moet het worden meegenomen in de weging (Stap 4). De leerling kan overigens anoniem worden besproken wanneer de ouder geen toestemming heeft gegeven, maar dit verdient niet de voorkeur vanwege de eventuele vervolgacties. Indien u ook maar enige twijfel heeft over de oorzaak van de situatie en/of eventuele mogelijke onveiligheid bij de leerling, moet u advies vragen bij Veilig Thuis. Veilig Thuis kan een eerste weging maken of het terecht is, dat u zich zorgen maakt over deze situatie en of er mogelijk sprake kan zijn van kindermishandeling of huiselijk geweld. Zorgvuldig handelen vereist, dat u nagaat of u advies moet vragen bij Veilig Thuis.

Voor het bespreken in het knooppunt zorg, wordt een intakegesprek met ouder en/of leerkracht door het maatschappelijk werk of een ander lid van het knooppunt zorg gevoerd. Door de ouder continu te betrekken en in overleg te treden, is de kans groter dat de ouder gemotiveerd is om de situatie te verbeteren en/of hulp te aanvaarden.

In die gevallen waarin er behoefte bestaat aan meer duidelijkheid over (aard en oorzaak van) letsel, kan ook een forensisch geneeskundige om advies worden gevraagd.

Meer informatie zie klapper LVAK.

Noodsituaties

Bij signalen die wijzen op acuut en zodanig ernstig geweld dat een leerling of een gezinslid daartegen onmiddellijk moet worden beschermd, kunt u meteen advies vragen aan Veilig Thuis. Komt men daar, op basis van de signalen, tot het oordeel dat onmiddellijke actie is geboden, dan kunt u zo nodig in hetzelfde gesprek een melding doen, zodat op korte termijn de noodzakelijke acties in gang kunnen worden gezet.

In noodsituaties kunt u overigens ook contact zoeken met de crisisdienst van het Bureau Jeugdzorg en/of de politie vragen om hulp te bieden.

Stap 3: Gesprek met de leerling en/of ouder

Wie: Leerkracht/AF/IB

Bespreek de signalen met de leerling en/of ouder.

Hebt u ondersteuning nodig bij het voorbereiden of het voeren van het gesprek met de ouder, raadpleeg dan een deskundige collega en/of Veilig Thuis.

Overweeg (opnieuw) of het noodzakelijk is om, gelet op de bedreiging van de ontwikkeling van de jeugdige(n), ook een registratie te doen in de verwijzindex.

Inhoud van het gesprek:

1. Leg de ouder het doel van het gesprek uit.
2. Beschrijf de feiten die u hebt vastgesteld en de waarnemingen die u hebt gedaan.
3. Nodig de ouder uit om een reactie hierop te geven.
4. Gesprek met kind: Participatie. Hiervoor heb je toestemming van ouders nodig.
5. Kom pas na deze reactie, zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van hetgeen u hebt gezien, gehoord en waargenomen hebt. In geval van een vermoeden van (voorgenomen) vrouwelijke genitale verminking (meisjesbesnijdenis) neemt u met spoed contact op met Veilig Thuis. In de meeste gevallen is het onduidelijk wat de oorzaken zijn van de signalen. Door ouders te informeren en gedachten en informatie uit te wisselen over de ontwikkeling van hun kind, kunnen zorgen verduidelijkt, ontkracht of bekrachtigd worden. Nodig de ouder expliciet uit tot het geven van zijn/haar mening en vraag door over leerling gerelateerde onderwerpen in de thuissituatie.

Herkent de ouder de situatie? Hoe gedraagt de leerling zich thuis? Hoe reageert de ouder daarop? Hoe gaat het opvoeden thuis? Hoe reageert de leerling hierop? Hoe is de ontwikkeling van de leerling tot nu toe verlopen? Wat vindt de ouder daarvan? Hoe ervaart de ouder de opvoeding en zijn rol als ouder?

Breng de ouders na overleg met anderen op de hoogte. Informeer en wissel tijdens deze contacten informatie uit met elkaar, over de ontwikkeling van de leerling en de zorgen die u hebt. Indien een handelings- of begeleidingsplan wordt ingezet voor de leerling, bespreek dit met de ouder.

Bespreek ook tussentijds en na afloop de resultaten van het handelings- of begeleidingsplan. Indien de ouder de zorgen herkent kan een begin worden gemaakt met het onderzoeken van kansen en oplossingen. Daarnaast kunnen handelingsadviezen worden uitgewisseld voor in de klas en thuis.

Indien tijdens het gesprek met de ouder blijkt dat de zorgen een andere oorzaak hebben, kunt u dit traject afsluiten. U kunt de leerling en de ouder binnen de interne en externe zorgstructuur van de school verder begeleiden.

Rechten van het kind: Participatie

9 actiepunten om de participatie te waarborgen

1. Scan de meldcode op het woord client, patient
2. Informatie over het proces vertellen aan het kind
3. Informatie over recht om veilig op te groeien
4. Voorschriften vragen/luisteren visie kinderen (wat is de visie van het kind)
5. Informatie geven over recht op eigen mening
6. Wegen van de mening van het kind in de besluitvorming
7. De route benoemen bij disclosure (kind vertelt dan wat thuis gebeurt)

8. Herstelgericht handelen
9. Bijlage opnemen met tips gespreksvoering

Geen gesprek met de ouder(s)/leerling

In de instructie bij deze stap wordt aangegeven in welke gevallen er kan worden afgezien van een gesprek met de ouder(s)/leerling. Het gaat om uitzonderlijke situaties waarin er concrete aanwijzingen zijn dat *door het voeren van het gesprek* de veiligheid van een van de betrokkenen in het geding zou kunnen komen.

- Zo is het denkbaar dat een beroepskracht besluit om zijn vermoeden van seksueel misbruik of eengerelateerd geweld nog niet met de dader te bespreken, omdat hij het risico aanwezig acht dat de dader zich, na dit gesprek, op het slachtoffer af zal reageren.

- Ook kan worden afgezien van een gesprek als er goede redenen zijn om aan te nemen dat de leerling/ouder(s) daardoor het vertrouwen kwijt raakt in de beroepskracht en de contacten met de beroepskracht zal verbreken, wat tot gevolg heeft dat de leerling/ouder(s) uit het zicht raakt. Bij een besluit om geen contact te leggen met de leerling/ouder(s) in verband met een mogelijke vertrouwensbreuk, dient te worden bedacht dat precies door dit besluit ook weer een risico ontstaat op een vertrouwensbreuk.

Het is namelijk zo, op het moment dat de leerling/ouder(s) ontdekt dat de beroepskracht zonder zijn medeweten een melding over hem heeft gedaan, er mogelijk ook wantrouwen zal ontstaan.

Het doen van een melding bij Veilig Thuis zonder dat de signalen zijn besproken met de ouder(s)/leerling, is alleen mogelijk als:

- de veiligheid van de leerling, die van u zelf, of die van een ander in het geding is; of

- als u goede redenen hebt om te veronderstellen dat de ouder/leerling door dit gesprek het contact met u zal verbreken en de leerling daardoor niet voldoende meer kan worden beschermd tegen het mogelijk geweld.

Bij het vragen van advies aan Veilig Thuis geldt dit niet, advies vragen mag altijd anoniem.

Registratie in Vroeg signaleren in Parkstad

Overweeg bij het zetten van stap 3 (opnieuw) of het noodzakelijk is om, gelet op de bedreiging van de ontwikkeling van de jeugdige(n), ook een registratie te doen in VIP. Gebruik hierbij de registratiecriteria opgezet door de school.

Een registratie in VIP is bedoeld om beroepskrachten die betrokken zijn bij 'risicjongeren' bij elkaar te brengen zodat ze hun interventies op elkaar af kunnen stemmen en niet langs elkaar heen werken. Je meldt hier als de zorg stagneert.

Een registratie in VIP is geen alternatief voor het doen van een melding van kindermishandeling bij Veilig Thuis. Ga daarom, ook als u besluit tot een registratie in VIP, door met stap 4 en 5 van de meldcode als uw vermoedens van kindermishandeling door het gesprek met de ouders en/of de jeugdige niet is weggenomen.

Stap 4: Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling en bij twijfel raadplegen van Veilig Thuis.

Wie: Leerkracht/AF/IB/Directie

Weeg op basis van de signalen, van het ingewonnen advies en van het gesprek met de ouder het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling. Weeg eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling.

Maak bij het inschatten van het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling gebruik van een risicotaxatie-instrument. Binnen het basisonderwijs wordt geen gebruik gemaakt van een risicotaxatie instrument. Neem contact op met Veilig Thuis of de jeugdgezondheidszorg en laat deze weging maken.

Wij gaan per 1 januari 2019 gebruik maken van de meldnormen en het afwegingskader

Bij twijfel altijd contact opnemen met Veilig Thuis

Meldnormen: Is melden noodzakelijk?

1. In alle gevallen van (vermoedens van) ernstig HG/KM, vermoedens van acute en/of structurele onveiligheid. Bij onthulling van een slachtoffer kan dit opgevat worden als acute crisis en valt dit onder meldnorm 1. (Kind vertelt wat er gebeurt.)
2. In alle andere gevallen waarin je meent dat je, gelet op je competenties, verantwoordelijkheden en professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of organiseren. Je kunt zelf niet voldoende hulp bieden.)
3. Wanneer je hulp biedt of organiseert om zorgvragers te beschermen tegen het risico op HG/KM en constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt. (Ondanks dat je hulp geboden hebt, blijft HG en/of KM bestaan.)

Het afwegingskader ziet er als volgt uit:

Afweging 1. (meldnorm 1)

1. Heb ik op basis van de stappen 1 t/m 4 van de meldcode een vermoeden van (dreiging) van HG/KM? Nee: Afsluiten en vastleggen in het dossier. Ja: Ga verder met afweging 2.

Afweging 2. (meldnorm 1)

2. Schat ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode in dat er sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid? Nee: Ga verder met afweging 3. Ja: Melden bij Veilig Thuis. De afwegingen 3 tot en met 5 worden samen met VT doorlopen.

Afweging 3. (meldnorm 2 en 3)

3. Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) HG/KM af te wenden?

Nee: Melden bij Veilig Thuis.

Ja: Ga verder met afweging 4.

Afweging 4 (meldnorm 2 en 3)

4. Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstig) HG/KM af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten?

Nee: Melden bij Veilig Thuis.

Ja: Hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging 5.

Afweging 5 (meldnorm 2 en 3)

5. Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en/of het welzijn (herstel) van alle betrokkenen?

Bij acute-en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met VT doorlopen.

Nee: (Opnieuw) melden bij Veilig Thuis.

Ja: Hulp opstarten met afspraken over het volgen van toekomstige (on) veiligheid met betrokkenen, samenwerkingspartners.

Stap 5: Beslissen: zelf hulp organiseren of melden

Wie: AF/IB met Directie

Stap 5a: Hulp organiseren en effecten volgen

Meent u, op basis van uw afweging in stap 4, dat u de leerling en zijn gezin redelijkerwijs voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling kunt beschermen:

- organiseer dan de noodzakelijke hulp;
- volg de effecten van deze hulp; en
- doe alsnog een *melding* als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt, of opnieuw begint.

Als de organisatie gebruik heeft gemaakt van het knooppunt (vroegere zorgadviesteam), kan het knooppunt verdere actie coördineren. Het knooppunt bespreekt de hulpvraag van school en ouders, beoordeelt de hulpvraag, stelt een aanpak vast, geeft handelingsadviezen voor de leerkracht en adviseert over verdere hulp.

De verantwoordelijke medewerker binnen de organisatie bespreekt met de ouder de uitkomst van de bespreking in het knooppunt. Bespreek met de ouder de verder te nemen stappen voor geadviseerde hulpverlening voor de leerling en/of de ouder. Geef informatie en maak afspraken over de eventuele indicaties die nodig zijn voor verdere hulp. Indien mogelijk vragen of de ouder aansluit; samen afspraken maken; en checken of de gemaakte afspraken worden nagekomen. Indien u voor een van voorgaande stappen ondersteuning nodig heeft, vraag deze aan bij het knooppunt. Maak in de klas afspraken over begeleidings- en zorgbehoeften van de leerling. Stel een handelings- of begeleidingsplan op en voer dit uit. Deel de uitkomst van deze bespreking met de ouders.

Hulp is voldoende als:

- Je voldoende zicht hebt op (on)veiligheid.
- Voldoende zicht op gebeurtenissen in het verleden.
- Beroepskrachten de focus hebben op stoppen van geweld, herstel van veiligheid.
- Hulp is gericht op versterken van de veerkracht en herstel van schade.
- Gezamenlijke analyse, doelen en evaluatie plaatsvindt.
- Afspraken gemaakt worden over samenwerking, regie omtrent de veiligheid.

Hulp is onvoldoende als:

- Er onvoldoende zicht is op (on) veiligheid heden
- Onvoldoende zicht is p gebeurtenissen verleden
- Onvoldoende mogelijkheden om passende hulp te bieden gericht op veiligheid
- De onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Stap 5b: Melden en bespreken met de ouder

Kunt u uw leerling *niet voldoende* tegen het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling beschermen, of *twijfelt* u er aan of u hiertegen voldoende bescherming kunt bieden:

- *meld* uw vermoeden bij Veilig Thuis;
- *sluit* bij uw melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan indien de informatie die u meldt (ook) van anderen afkomstig is;

- overleg bij uw melding bij Veilig Thuis wat u *na de melding*, binnen de grenzen van uw gebruikelijke werkzaamheden, *zelf* nog kunt doen om uw leerling en zijn gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen;
- *documenteer* de feiten en de overwegingen van besluiten.

Bespreek uw melding vooraf met de ouder. U bespreekt de melding ook met de leerling wanneer deze 12 jaar of ouder is.

1. Leg uit waarom u van plan bent een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is.
2. Vraag de leerling en/of ouder uitdrukkelijk om een reactie.
3. In geval van bezwaren van de leerling en/of ouder, overleg op welke wijze u tegemoet kunt komen aan deze bezwaren.
4. Is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om uw leerling of zijn gezinslid te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Betrek in uw afweging de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de leerling of zijn gezinslid door het doen van een melding daartegen te beschermen.
5. Doe een melding indien naar uw oordeel de bescherming van de leerling of zijn gezinslid de doorslag moet geven.

Van contacten met de leerling en/of ouder over de melding kunt u afzien:

- als de veiligheid van de leerling, die van u zelf, of die van een ander in het geding is; of
- als u goede redenen hebt om te veronderstellen dat de leerling en/of de ouder daardoor het contact met u zal verbreken.

Inspanningen na de melding

Een melding is geen eindpunt. Als een beroepskracht een melding doet, dient de beroepskracht in zijn contact met Veilig Thuis ook te bespreken wat hij zelf, na zijn melding, binnen de grenzen van zijn gebruikelijke taakuitoefening, kan doen om de leerling of zijn gezinsleden te beschermen en te ondersteunen. De betrokkenheid van de beroepskracht bij de leerling houdt niet op na de melding. Van hem wordt verwacht dat hij, naar de mate van zijn mogelijkheden, de leerling blijft ondersteunen en beschermen. Uiteraard gebeurt dit in overleg met Veilig Thuis om zo tot een gemeenschappelijke aanpak te komen.

Verantwoordelijkheden van Basisschool de Wegwijzer, in het scheppen van een randvoorwaarde voor een veilig werk- en meldklimaat.

Het zetten van de stappen van de meldcode is een verantwoordelijkheid van:

- Leerkracht-> signaleren en melden bij Intern begeleider/ Aandachtsfunctionaris.
- Intern begeleider, tevens Aandachtsfunctionaris, die de stappen doorloopt en de nodige keuzes maakt in overleg met directeur.

Als aandachtsfunctionaris huiselijk geweld of kindermishandeling kan/kunnen worden geraadpleegd:

- Kimberly Rienties (IB en AF)
- Martine Schepers (IB en AF)
- Vivianne Franssen (SBT= sociaal buurtteam)
- Lidwine Douven (SBT)

Verantwoordelijk voor het besluit in stap 5 voor het al dan niet doen van een melding is:

Directrice: Susanne Kikken

Aandachtsfunctionaris/ intern begeleider Kimberly Rienties

Aandachtsfunctionaris/ intern begeleider Martine Schepers

Om het voor medewerkers mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en om de stappen van de meldcode te zetten, draagt **Basisschool de Wegwijzer** er zorg voor dat **directie, bestuur en/of leidinggevenden:**

- de meldcode, die voldoet aan de eisen van de wet, opnemen in het zorgbeleid en/of veiligheidsbeleid van de organisatie;
- de aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling (mogelijk de intern begeleider) aanstellen;
- de deskundigheidsbevordering opnemen in het scholingsplan;
- regelmatig trainingen en andere vormen van deskundigheidsbevordering aanbieden aan medewerkers, zodat medewerkers voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en ook op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van de stappen van de code;
- de meldcode opnemen in het inwerkprogramma van nieuwe medewerkers;
- een aandachtsfunctionaris is op grond van de Wet meldcode niet verplicht. - Een dergelijke functionaris kan echter wel een belangrijke rol vervullen in de ondersteuning van de medewerkers en van de leiding van de organisatie in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling en bij het volgen van de stappen van de meldcode.
- de meldcode aansluiten op de werkprocessen binnen de organisatie;
- de meldcode aansluiten op de zorgstructuur van de organisatie;
- voldoende deskundigen intern en extern beschikbaar hebben om de medewerkers te kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de code;
- de werking van de meldcode regelmatig evalueren en zo nodig acties in gang zetten om de toepassing van de meldcode te optimaliseren;

- binnen de organisatie en in de kring van ouders bekendheid geven aan het doel en de inhoud van de meldcode;
- afspraken maken over de wijze waarop **Basisschool de Wegwijzer** zijn medewerkers zal ondersteunen als zij door ouders in of buiten rechte worden aangesproken op de wijze waarop zij de meldcode toepassen;
- eindverantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering van de meldcode.

Intern Begeleider en/of direct leidinggevende:

- als aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling is aangesteld;
- als vraagbaak functioneert binnen de organisatie voor algemene informatie over (de meldcode) kindermishandeling;
- signalen herkent die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- kennis heeft van de stappen volgens de meldcode;
- taken vaststelt van een ieder (Wie doet wat wanneer);
- deelneemt aan het zorgadviesteam;
- de aansluiting van de meldcode op de werkprocessen uitvoert;
- de aansluiting van de meldcode op de zorgstructuur uitvoert;
- samenwerkingsafspraken vastlegt met ketenpartners;
- de uitvoering van de meldcode coördineert bij een vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling;
- waakt over de veiligheid van de leerling bij het nemen van beslissingen;
- de beslissing neemt over het al dan niet doen van een melding in stap 5;
- zo nodig contact opneemt met Veilig Thuis voor advies of melding.
- de genomen stappen evalueert met betrokkenen;
- toeziet op zorgvuldige omgang met de privacy van het betreffende gezin;
- toeziet op dossiervorming en verslaglegging.

leerkracht:

- signalen herkent die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- overlegt met de Intern Begeleider bij zorg over een leerling aan de hand van waargenomen signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- afspraken uitvoert die zijn voortgekomen uit het overleg met de intern begeleider, zoals observeren of een gesprek met de ouder;
- de resultaten bespreekt van deze ondernomen stappen met de intern begeleider/ AF.

de directie, de leidinggevende en de medewerkers zijn niet verantwoordelijk voor:

- het vaststellen of er al dan niet sprake is van kindermishandeling of huiselijk geweld;
- het verlenen van professionele hulp aan ouders of leerlingen (begeleiding, therapie). Signalen over een onveilige situatie moeten doorgegeven worden aan de hulpverlening die een veiligheidsplan kan opstellen.
- De situatie goed volgen en de nodige nazorg bieden.

Contact met ketenpartners

Rondom onze school hebben we een aantal partners die al in het voortraject (voor de melding) kunnen worden ingeschakeld voor hulpverlening.

Jeugdconsulent/Maatschappelijk werk: Lidwine Douven

1x per 4 weken zitten de IB'ers van onze school en Lidwine bij elkaar om zaken rondom kinderen waar zorgen zijn door te spreken. Vandaaruit kan al hulpverlening geregeld worden. Vaak geeft een gewoon gesprek met een ouder al aanleiding om de jeugdconsulent met de ouder in contact te brengen. De jeugdconsulent is ook iedere week binnen school werkzaam en dient dan als aanspreekpunt.

Schoolarts GGD:

In een voortraject kan ook de schoolarts een rol spelen. De schoolarts roept ouders dan op voor een gesprek. Onze schoolarts is Helen de Lange.

Knooppuntoverleg

7 keer per jaar heeft de IB'er samen met Lidwine Douven en de schoolarts een bijeenkomst om de leerlingen die ingebracht zijn in het Knooppunt te bespreken. Vooraf zijn ouders hierover ingelicht. Van daaruit wordt bekeken wie de zorgen rondom een kind gaat oppakken. Het kan zijn dat dan ook andere externen uitgenodigd worden zoals mensen van het expertiseteam.

Centrum voor Jeugd en Gezin

Dit is de plek waar je terecht kunt voor vragen en advies over opgroeien en opvoeden.

Expertiseteam

Als er vooral in de thuissituatie heel veel zorgen zijn, dan zijn er mensen van het expertiseteam van de gemeente bij betrokken. In een RTO (aker onderdeel van het Knooppunt) worden deze kinderen dan besproken. Deze kinderen hebben ieder een proceseigenaar die de bijeenkomsten belegt. Ouders zijn daar altijd bij aanwezig. Vanuit de gemeente is Marieke Leushuis ons aanspreekpunt.

Veilig Thuis

Bij Veilig Thuis kunnen we gebruik maken van hun expertise voor hulp en advies in het voortraject. Ook kunnen we later hier namens school een officiële melding maken.

Veiligheidshuis

Hier kun je vooral terecht indien het huiselijk geweld betreft. Vivian Franssen is ons aanspreekpunt.

Vroegtijdig schoolverlaten

Karin Gehlen is ons aanspreekpunt als een kind teveel verzuimt of te vaak te laat komt zonder reden.

Integrale vroeghulp

Via Integrale vroeghulp kan een multidisciplinair team aan de slag met een kind. Ook kan er onderzoek worden gedaan.

Wijkagent: Ronald Veltrop

De wijkagent is een vast onderdeel van de wijk. Hij houdt ons op de hoogte als er zorgen spelen rondom kinderen van school. Bv als er huiselijk geweld is waarbij kinderen van onze school betrokken zijn. In deze gevallen komt de wijkagent naar school. De Wijkagent is voor ons altijd op afroep beschikbaar om eventueel ook deel te nemen aan het knooppunt zorg. Tevens vindt er 1x per 6 weken een leefbaarheidsoverleg plaats waarbij de wijkagent ook aanwezig is.

Huiswerkbegeleiding Alcander

Indien het voor ouders en kinderen moeilijk is om in de huiselijke kring huiswerk te maken, kan er een beroep worden gedaan op de huiswerkbegeleiding van Alcander. Kinderen kunnen dan op en plek in de wijk hun huiswerk maken onder begeleiding van een leerkracht.

Alcander

Hier kunnen kinderen en ouders voor allerlei zaken terecht en worden ze ook door school vaak naar doorverwezen. Ouders kunnen hier terecht voor opvoedingsondersteuning en er zijn allerlei cursussen voor kinderen bv. kinderen die te leiden hebben onder een scheiding, een ouder met een psychisch probleem, hulp bij overlijden van ouders, familieleden of kinderen die moeite hebben met spel en omgang met anderen. Ook zijn er weerbaarheids-trainingen.

Borging

Onderdelen	Tijdspad	Wie neemt leiding
Elk jaar aan het begin van het schooljaar het onderwerp op de agenda plaatsen.	Oktober van elk jaar	AF
Meldcode-verantwoordelijkheden bijstellen of veranderen.	Oktober	AF
Literatuur steeds onder de aandacht brengen door nieuwe literatuur te vermelden op teamvergadering.	Hele jaar	AF
Data van afgelopen jaar. Hoeveel meldingen, zaken van KM/HG afgelopen jaar. Hoe afgesloten.	Oktober Teamvergadering	AF

Bijlage(n)

Definities en voorbeelden acute, structurele onveiligheid en disclosure

★ In samenspraak met Veilig Thuis zijn standaard definities en voorbeelden opgesteld. Deze voorbeelden zijn gericht op de praktijk van het onderwijs, bijvoorbeeld: basisonderwijs, voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs en leerplicht.

Acute onveiligheid

Definitie	Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.
Toelichting	Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg.
Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none">• Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft.• (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe.• Poging tot verwurging.• Wapengebruik.• Geweld tijdens de zwangerschap.• (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar.• Acute bedreiging om zichzelf of een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking).• Onthouden van zorg die acuut de gezondheid bedreigt van - 9 maanden tot + 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel.• Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een kind verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij het kind bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrekt of (medische) klachten en afwijkingen bij het kind daadwerkelijk veroorzaakt.• Vrijheidsbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn.• Acuut onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suïcidepoging, automutilatie, acuut psychiatrisch

- beeld, intoxicatie door alcohol of drugs.
- Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
- Een minderjarig kind dat alleen gelaten wordt in huis zonder toezicht en verzorging van een volwassene.
- Minderjarigen die opgesloten worden in huis en onthouden worden van eten en drinken.
- Minderjarigen die met een alleenstaande ouder leven, waarbij deze ouder een acute psychose krijgt.

Structurele onveiligheid

Definitie	Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.
Toelichting	Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst. In de afweging of sprake is van structurele onveiligheid is ten minste over de volgende factoren informatie nodig: herhaling van geweld /onveiligheid, oudersignalen en eventuele kindsignalen/signalen van slachtoffers.
Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none"> • Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstige problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van het kind bij herhaling en/of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden. • Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende kinderen blijvende schade kan veroorzaken. • Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben. • Minderjarigen die stelselmatig getuige zijn van huiselijk geweld. • Minderjarigen die geregeld fysiek mishandeld worden. • Psychische en/of fysieke mishandeling door escalerende vormen van langdurige stalking in partnerrelaties.

Disclosure

Definitie	Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen of zich uiten bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
Toelichting	Wanneer een slachtoffer, kind of volwassene, uit zichzelf een beroepskracht om hulp vraagt bij mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich hierover uit, zonder hulp te vragen, betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Het met onvoldoende

voorbereiding met de ouders/pleger(s) bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals (ex-)partnerstalking, huwelijksdwang, eengerelateerd geweld en ouderenmishandeling. Een professionele norm tot melden betekent in dit geval zorgvuldige afstemming over de vervolgacties tussen de beroepskracht, Veilig Thuis en het slachtoffer.

Voorbeelden

